

In de reeks food retail in het buitenland, met beelden en uitleg van Erik Hemmes, deze maand: Esselunga.

Door: Gé Lommen Foto's: Erik Hemmes

FOOD RETAIL IN ITALIË

Esselunga

'Bar Atlantic' is een horecavoorziening meteen naast de ingang van Esselunga. Het is onderdeel van Esselunga. Elk groter Esselunga-filiaal heeft zo'n Bar Atlantic.

Bar Atlantic omvat 150 zitplaatsen. Het aanbod: vooral voor lunch en tussendoor, volgens Hemmes grotendeels bereid in eigen keukens. De bar oogt modern en stijlvol. Het publiek is vooral 'zakelijk', dus 'werkbesprekingen in de vorm van een zakenlunch'. En ja, hoor, ook dat populaire Italiaans schepijs.

Erik Hemmes van Erik Hemmes\ Retail Advies reist geregeld naar het buitenland om bijzondere formules te fotograferen. Afgelopen mei bezocht hij Milaan, de tweede stad van Italië. Hij bezocht ook Esselunga-zaken. Bedenk even dit: in de afgelopen jaren gaf een directeur van Albert Heijn – gevraagd naar 'inspirerende buitenlandse formules' – twee keer als antwoord: Esselunga.

Op blz. 20 van deze FoodPersonality een bijzonder initiatief: Le Eccellenze di Esselunga. En hier, op deze pagina's, twee andere zaken:
1/ Esselunga in winkelcentrum 'Merlata Bloom', zo'n 3.500 m2 vvo.
2/ 'Esselunga Lab': een kassaloze Esselunga, vergelijkbaar met Amazon Go etc. Maar: deze Esselunga Lab omvat ook twee horecazaken, op de begane grond en een op de etage erboven. En

ook daar: 'kassaloos'.

Supermarktsector Italië

De Italiaanse supermarktsector heeft naar schatting een jaarmomzet van zo'n € 140 miljard (bron: Circana, januari van dit jaar).

- 1/ Marktleider Selex, marktaandeel 14,6%
- 2/ Conad: 14,2%
- 3/ Coop Italia: 10,8%.

Deze Esselunga is onderdeel van een prestigieus en futuristisch winkelcentrum, 'Merlata Bloom', in het noordwesten van Milaan. Hemmes: "Meteen bij de ingang een grote bakkerij, achter glas. Het brood wordt waarschijnlijk allemaal hier in de winkel gebakken. De formule doet echt veel aan eigen productie."

Wat een enorme klantenbalie. Hemmes: "Deze servicebalie fungeert ook als afhaalpunt van de non-foodartikelen van Fidaty, het loyaltyprogramma van Esselunga."

Volgens de site 'Merlata Bloom' biedt Esselunga in dit filiaal 18.000 sku's, op zo'n 3.500 m² vvo. Hemmes: "En dan beseft je weer hoe efficiënt Nederlandse formules zijn. Op dit vvo biedt een AH XL of een Jumbo Foodmarkt zeker 25.000 sku's aan."

De agf-afdeling. Hemmes: "Mooi gedaan, zo'n houten achterwand met gaatjes, architectonisch goed en wellicht een geluiddempende functie. Ook de verlichting omhoog en de verlichte woorden 'fruit en groente' ('frutti e verdura', red.) maken het bijzonder. Veel aandacht voor de ruimte boven het gezichtsveld."

Een bijzondere presentatie: allerlei soorten vis, met daarboven allerlei soorten witte wijn, beide gekoeld.

4/ Esselunga: 7,8%.

Na die vier grootste volgen nog allerlei marktpartijen, van Pam tot Crai tot Végé tot Carrefour tot Lidl en Aldi. Uitgaand van de cijfers van Esselunga zou de sector een jaaromzet van € 120 miljard hebben, uitgaand van de cijfers van Conad € 140 miljard, maar: er is ook een site die een jaaromzet van € 170 miljard vermeldt. Wat ook kan, gezien de bevolking van het land. Dus we weten het niet zeker.

Enige filialenbedrijf

Ook over het aantal vestigingen van Esselunga spreken internetbronnen elkaar tegen, maar dat zit gelukkig 'wat dicht bij elkaar': van 168 t/m 180 filialen. Daar zitten ook kleinere winkels bij als 'Le Eccellenze di Esselunga', maar het merendeel heeft grote vvo's. Verder zijn er nog onderdelen als 'La Esse' en 'Elisenda', daar gaan

we even aan voorbij.

Esselunga is van de vier grootste supermarktbedrijven het enige filialenbedrijf, alle andere uit dit rijtje zijn ondernemerscoöperaties of coöperaties van ondernemers en consumenten.

Esselunga is van deze vier ook de enige niet-landelijke formule. Het heeft supermarkten van Noord-Italië t/m Toscane, en nog een stuk of vijf in Rome. Het hoofdkantoor van Esselunga zit in Pioltello, een stadje ten oosten van Milaan.

En: Esselunga geldt in de geschiedenis van de Italiaanse supermarktsector als eerste supermarktketen.

1957: tegen het communisme

De oprichting van Esselunga blijft bijzonder. In 1957 is de Amerikaan Nelson Rockefeller, ondernemer en politicus tegelijk, in Europa. In de jaren

vijftig/zestig is hij een van de rijkste mensen ter wereld, in de jaren zeventig drie jaar vice-president van de VS. Rockefeller is in 1957 bezig met een missie die het midden houdt tussen zaken doen, welvaart brengen en het communisme buiten de deur houden. Italië is na de Tweede Wereldoorlog een politiek sterk verdeeld land, met twee dominante politieke ideologieën: christendemocratie en communisme. De VS doen er alles aan om te voorkomen dat het communisme meer invloed krijgt, de 'Koude Oorlog' tegen

Esselunga:

- * Ca. 168 – 180 filialen
- * Vierde grootste supermarktbedrijf van Italië: 7,8% marktaandeel (bron: Circana)
- * Niet-landelijke formules: supermarkten van Noord-Italië t/m Toscane, ca. 5 in Rome
- * Eerste supermarktketen in Italiaanse supermarktsector

Bij deze vleesafdeling benadrukt Esselunga – op een bord in het midden – alle vlees is Italiaans. En alle 'vitello' (kalfsvlees) is afkomstig uit de noordwestelijke regio Piëmonte. Begrijpelijk: de koudste, meest 'alpiene' regio. Hemmes: "Ook bij deze versafdeling weer die mooie opbouw van materialen en verlichting."

Deze glazen 'kijkkast' is de 'rosticceria calda', grillartikelen/warm. Het sublabel is 'Cucina Esselunga', de 'keuken van Esselunga'. Dus weer die nadruk op eigen productie.

'Gastronomia'; zo iets als 'de deli-afdeling' dus. Hemmes: "We zien 23 hammen aan de achterwand, vier snijmachines en de rollen vleeswaren erachter. In deze vitrine lag geen enkel artikel voorgesneden vleeswaren. Esselunga pakt best uit, op de wijnafdeling zag ik een Australische Penfolds van € 990,-"

Aardappelkroketjes, gepaneerde stukjes kip, gepaneerde mozzarella in sandwichvorm: hier doe je als category manager nog eens ideeën op... En ook: 'coniglio alle liguri', een gerecht van konijn uit de streek Ligurië. Ook allemaal met het label Cucina Esselunga. Hemmes: "Ik zag hier en in Esselunga Lab en in Le Eccellenze di Esselunga ook allerlei 'arancini', gepaneerde balletjes, met van alles erin, risotto, gehakt, mozzarella etc."

de Sovjet-Unie. Het gaat hier dan om de 'dominotheorie' (als een land communistisch wordt, is de kans groot dat een renzend land ook communistisch wordt). Zodoende zijn allerlei Amerikanen, ook als ze niet namens de Amerikaanse overheid handelen, bezig om initiatieven van de grond krijgen om landen welvarender te maken. Rockefeller heeft een soort privaat-publieke instelling opgericht, een 'Italiaans-Amerikaanse kamer van koophandel', om de conjunctuur na het na-oorlogse ontredde Italië te stimuleren. Rockefeller heeft contact gezocht met de bestuurders van warenhuis La Rinascente. En hij wil dat zij daarnaast een supermarktketen oprichten, een in die tijd bekend soort winkels in de VS, maar nog nauwelijks in Europa. De bestuurders van

La Rinascente zijn echter niet meteen enthousiast.

Op een avond spreekt Rockefeller hen, in een hotel in het Zwitserse Sankt Moritz. Guido Caprotti en Marco Brunelli, twee jonge Italiaanse textielhandelaren, luisteren bij toeval dat gesprek af. Vervolgens keren ze meteen terug naar Italië om Guido's broer Bernardo dit te vertellen en met z'n drieën besluiten ze contact te leggen met Rockefeller en de Rinascente-bestuurders vóór te zijn.

En dan? De broers Caprotti en Marco Brunelli worden samen met Rockefeller de oprichters van Esselunga, met nog een paar 'vreemde eenden in de bijt', onder wie een prinses met de bijzondere naam Laetitia Boncompagni en de eigenaren van de Italiaanse krant Corriere della Sera. Een van de

oprichters zal later nog vertellen dat er ook een CIA-agent meehelpt bij de oprichting, met als argument: 'je sluit je niet aan bij de communisten als je je buik vol hebt'.

Enkele jaren later trekt Rockefeller zich terug en ook een paar Amerikaanse stromannen van hem, die commissaris of toezichthouder waren. Bernardo Caprotti zal tot aan zijn dood in 2016 eigenaar van Esselunga zijn.

Familievetes

Vandaag de dag zijn de eigenaren van Esselunga: Bernardo Caprotti's tweede vrouw Giuliana Albera, hun dochter uit dat huwelijk, Marina Sylvana, en Caprotti's zoon uit zijn eerste huwelijk, Giuseppe Caprotti, en diens dochter Violetta Caprotti. Wij zien in

Dit is 'Esselunga Lab', op die 'tech-campus'. Het omvat een kleine boodschappenwinkel waar je kassaloos afreken: vergelijkbaar met Amazon Go, die AH-containerwinkel op Schiphol een tijd geleden en de kassaloze Aldi in Utrecht (die binnenkort ook weer sluit). Maar ernaast is een horecazaak waar je ook elektronisch kunt bestellen, en afrekenen. En erboven zit weer een andere horecazaak. Allemaal van Esselunga en allemaal nog in een testfase. Hemmes: "Ik vond het moeilijk om eten en een kop koffie te bestellen, maar er zijn medewerkers die jou dan helpen."

Hemmes: "Dit vond ik het meest uniek. In een van die twee horecazaken kun je een maaltijdsaladevariant bestellen en dan kun je zien hoe een robot jouw maaltijdsalade samenstelt, en die gaat dan door naar de counter."

En zo bestel je je lunch en drankjes etc.: op een scherm. Onder aan zo'n scherm een pinapparaat.

Maar: je kunt bij ook bij de counter kiezen wat je wilt hebben. Ook hier weer met een bestelscherm erbij en een pinapparaat.

de sector geregeld dat bedrijven als Jumbo, Vomar, Poiesz, Jan Linders etc. zich trots in de media profileren als 'familiebedrijf'. Maar dat kan ook een keerzijde hebben. Denk aan het gesteggel binnen de Duitse 'Aldi-familie' Albrecht, jaren geleden. Maar dat is nog niks, vergeleken bij wat er sinds 2004 bij Esselunga gebeurde. Ten eerste: 'vader' Bernardo (commissaris) ontslaat in 2004 zijn zoon Giuseppe (directeur). Die heeft een wanbeleid gevoerd, aldus vader Bernardo, die zelf weer het roer in handen neemt. Een affaire waarover iedereen uit het Italiaanse zakenleven van die tijd nog weet mee te praten, zoiets. Er is een boek over geschreven. Ten tweede: in 2016 sterft Bernardo Caprotti. Zijn 'testament': de leiding over Esselunga komt in handen van dochter Marina, uit zijn eerste

huwelijk, en aan Giuliana Albera, zijn tweede vrouw. En dan ontploft de boel. Want: wat krijgen de anderen? En: het is niet duidelijk waarom de vastgoedpoot van Esselunga zo weinig waard is en de formulewerkmaatschappij zoveel. Het gevolg: vier jaar lang juridisch gesteggel en vier jaar lang vette koppen in de kranten. Zelfs de arbitragecommissie wordt het onderling niet eens.

En dan nog dit:

* Aanvankelijk is Esselunga een prijsvechter, vergelijkbaar met Dirk of Nettorama. Maar gaandeweg profi-

leert Esselunga zich steeds meer als een formule die 'het erfgoed van de geweldige Italiaanse keuken' omarmt. Esselunga heeft nog steeds eigen productie in huis, met fabrieken in de omgeving van Milaan.

* De directie zet door de jaren heen steeds meer in op grote 'superstores' en een steeds ruimer assortiment.

* Esselunga heeft vrijwel alleen grotere supermarkten, en altijd: in en om grote Italiaanse steden. Onvergelijkbaar met formules uit de Nederlandse sector. ■

Van Tesco tot Edeka, van Carrefour tot Walmart, van Migros tot M-Preis. Sinds 2008 fotografeert Erik Hemmes buitenlandse formules. Voor dit blad, maar ook voor andere geïnteresseerden. Meer weten? Mail Erik Hemmes: info@erikhemmes.nl.

